

משרד האוצר דוברות והסברה

ט' בטבת התשע"ב
4 בינואר 2012
דב. 2012-71

שאלות ותשובות על המודל החכ"מ

1. מהו המודל החכ"מ, ומהי מטרתו?

המודל החכ"מ (חיסכון כספי מותאם) הוא כינוי לרפורמה שמטרתה התאמת החיסכון הפנסיוני למאפייני העמית ובעיקר לגילו. המודל גובש בעקבות כשלים הקיימים כיום בניהול ההשקעות של כספי החיסכון הפנסיוני, אשר באים לידי ביטוי בכך שניהול ההשקעות נעשה במשותף לכל החוסכים, מבלי לקחת בחשבון את מאפייניהם השונים. בפרט, קיימת בעיה בכך שכספם של חוסכים מבוגרים מנוהל יחד עם כספם של חוסכים צעירים, ובאותה רמת סיכון.

כדי למנוע מצב זה, במסגרת המודל החכ"מ, גופים מוסדיים (קופות גמל, קרנות פנסיה וקופות ביטוח), יידרשו להקים מסלולי השקעה נפרדים עבור חוסכים בגילאים שונים. בנוסף, הגופים המוסדיים יוכלו להרחיב את המודל ולהפריד בין כספי החוסכים גם על פי מאפיינים נוספים, כגון: העדפת סיכון, מצב כלכלי וכדומה.

2. איך עוברים למודל החכ"מ?

חוסכים המצטרפים למוצר חיסכון פנסיוני ישויכו כברירת מחדל אל המודל החכ"מ, כל עוד לא בחרו במסלול השקעה אחר. בשנים הקרובות ישויכו באופן הדרגתי למסלולים אלה גם החוסכים שנמצאים כיום במסלולים ה"כלליים".

3. מהו מסלול השקעה "כללי"?

רוב כספי החיסכון הפנסיוני מנוהלים כיום במסלולי השקעה "כלליים", כאשר במסלולים אלה נמצאים כספים של חוסכים בגילאים שונים. מסלול "כללי" הינו מסלול השקעה שבתקנון או בפוליסה של מוצר החיסכון הפנסיוני נקבע לגביו כי ניהול ההשקעות בו ייעשה בהתאם לשיקול דעתה של החברה אשר מנהלת את כספי החיסכון הפנסיוני. אם ברצונך לברר האם כספיך נמצאים במסלול מסוג זה, באפשרותך לפנות לחברה אשר מנהלת את כספי החיסכון שלך ולברר זאת עמה, ואם תרצה בכך, תוכל לבקש להעביר את כספיך מהמסלול הכללי למסלול השקעה מתמחה.

4. מהו מסלול השקעה "מתמחה"?

מסלול "מתמחה" מאופיין בכך שלפחות שיעור מינימאלי מהכספים הנמצאים בו מושקעים באפיק השקעה מסוים כגון: מניות, אג"ח, שקלי וכדומה. מטרת מסלולים מסוג זה היא

לאפשר לחוסכים המעוניינים בכך לבחור במסלול ההשקעה המתאים ביותר למאפייניהם ולצרכיהם.

5. מהי החשיבות של מסלול ההשקעה שבו אני חוסך?

כספי החוסכים במוצרי החיסכון הפנסיוני משויכים למסלולי השקעה שונים, כאשר הכספים בכל מסלול מושקעים באופנים שונים, סולידיים יותר או פחות. התשואה שמניבים כספי החוסכים בכל מסלול השקעה נגזרת, בין השאר מרמת הסיכון אליה חשופים הכספים באותו המסלול. לפיכך, בחירה במסלול ההשקעה משפיעה על רמת הסיכון אליה יהיה חשוף כספך.

6. כיצד אדע מהי רמת הסיכון המתאימה לי?

חיסכון פנסיוני הוא חיסכון ארוך טווח, הנצבר על פני עשרות שנים. חיסכון זה יש לבחון לאורך תקופות ארוכות. ככלל, ככל שהחיסכון הפנסיוני שלך מושקע יותר במניות או באגרות חוב קונצרניות הוא תנודתי יותר, בעוד שחיסכון המושקע בעיקר בפיקדונות או באגרות חוב ממשלתיות הוא תנודתי פחות ואמנם מסוכן פחות.

חשוב לזכור כי השפעתן של תנודות חדות בשוק ההון בתקופה קצרה אינה קריטית בהכרח לחיסכון ארוך טווח, ולא מומלץ לקבל החלטות על סמך ירידות או עליות חדות בשוק ההון בשבוע או בחודש זה או אחר. לפני כל החלטה חשוב לפנות לגורם מוסמך בתחום (יועץ פנסיוני או סוכן ביטוח פנסיוני) שיעזור לך לבחור את מסלול ההשקעה המתאים לך ביותר בהתחשב בגילך, במצבך המשפחתי וכדומה.

7. אילו מסלולי השקעה יוקמו במסגרת המודל החכ"מ?

במסגרת המודל החכ"מ כל חברה המנהלת כספי חסכון במוצרי חיסכון פנסיוני (קופות גמל, קרנות פנסיה ופוליסות ביטוח חיים) תוכל לבחור באחד מהמודלים הבאים:

1. מודל שיכלול מסלול השקעה למקבלי קצבאות, מסלול השקעה לחוסכים מעל לגיל 60, ושלושה מסלולי השקעה או יותר לחוסכים מתחת לגיל 60;

2. מודל שיכלול מסלול השקעה למקבלי קצבאות ומסלולי השקעה אשר בכל אחד מהם מצויה קבוצה של עמיתים בטווח תאריכי לידה מסוים.

מלבד מסלולי המודל החכ"מ, שיהוו את ברירת המחדל לחוסכים בקופה, ימשיכו להתקיים מסלולי השקעה "מתמחים" כגון: מניות, אג"ח, שקלי, טווח קצר וכדומה, אליהם חוסכים שעדיין לא התחילו לקבל קצבה יכולים לבחור להעביר את כספם.

8. איך אדע מתי מעבירים את החיסכון שלי בין מסלולי ההשקעה במסגרת המודל החכ"מ?

אם החברה המנהלת את כספך קבעה מודל חכ"מ המתחשב במאפיין הגיל בלבד, תועבר אוטומטית בין מסלולי ההשקעה שבמודל בהתאם לגילך, והחברה המנהלת תודיע לך על כך בדו"ח השנתי או הרבעוני העוקב.

אם החברה המנהלת את כספך קבעה מודל חכ"מ המתחשב במאפיינים נוספים מעבר לגיל החוסך, כגון שנאת סיכון או מצב משפחתי, על החברה המנהלת לברר עמך מדי שנתיים האם מאפייניך עדיין מתאימים למסלול ההשקעה בו אתה חוסך, ואם מצאה החברה שיש להעביר

אותך בין מסלולי השקעה, תודיע לך החברה על כך שתועבר למסלול המתאים לך במסגרת המודל החכ"מ.

9. מה תהיה מדיניות ההשקעה במסלולים של המודל החכ"מ?

החברה אשר מנהלת את כספיך היא זו שתקבע את מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה עבור כל קבוצת גיל, במטרה לייעד מסלולים סולידיים יותר לחוסכים מבוגרים יותר (מסוכנים פחות) מאשר המסלולים שינהלו את כספי החוסכים הצעירים. אם אינך בטוח לגבי מדיניות ההשקעה של החברה המנהלת את כספיך במסגרת המודל החכ"מ והשלכותיה של מדיניות זו, באפשרותך להתייעץ עם סוכן ביטוח או יועץ פנסיוני או לפנות ישירות לחברה. בנוסף, תוכל לעקוב אחר מדיניות ההשקעה הן במסלול בו אתה חוסך כיום והן במסלול אליו תשוך בעקבות המעבר למודל החכ"מ, בפרסומים של "מדיניות השקעה צפויה" שהחברה המנהלת את כספיך מחויבת לפרסם באתר האינטרנט שלה ולשלוח אליך במסגרת הדו"ח השנתי.

10. אני חוסך היום במסלול "כללי", מתי יעבירו אותי למסלול המתאים לגילי?

כדי למנוע טעויות ועומסים על המערכת, תהליך העברת החוסכים למסלולים המתאימים למאפייניהם יהיה הדרגתי, על פני מספר שנים, כאשר בתחילה יועברו מקבלי הקצבאות למסלולים המתאימים להם, לאחר מכן יועברו החוסכים המבוגרים ולבסוף החוסכים הצעירים.

אולם כל חוסך, מלבד חוסך שכבר מקבל קצבה, יוכל לבקש לעבור בכל עת למסלול ההשקעה המתאים לו לפי המודל החכ"מ או למסלול השקעה מתמחה, ולא יצטרך להמתין להעברתו למסלול המודל החכ"מ המתאים לו על-ידי החברה אשר מנהלת את כספיו. יודגש כי האפשרות לבחור בכל עת מסלול השקעה ולעבור בין מסלולי השקעה, כמו גם האפשרות לנייד את הכספים בין מוצרי חיסכון פנסיוני המנוהלים על ידי חברות שונות, קיימת כיום ותמשיך להתקיים גם בעתיד.

11. אני חוסך כיום במסלול "כללי" ומעוניין להישאר בו בכל תקופת החיסכון שלי, האם אני יכול לעשות זאת?

במסגרת המודל החכ"מ יבוטלו כל המסלולים ה"כלליים" ויוחלפו במסלולים המותאמים למאפייני החוסכים ולפחות לגילם. בנוסף ימשיכו להתקיים מסלולים "מתמחים". במידה והנך מעוניין לעבור למסלול השקעה מתמחה תוכל לעשות זאת בכל עת. בכל מקרה, באפשרותך להיוועץ ביועץ פנסיוני או בסוכן ביטוח פנסיוני לפני קבלת החלטה על מעבר בין מסלולי השקעה.

12. כיצד אדע באיזה מסלול השקעה מושקעים כספי לאחר שיישם המודל החכ"מ?

אם אתה חוסך במסלול "כללי", החברה שמנהלת את כספיך חייבת לשלוח לך הודעה טרם העברתך למסלול ההשקעה המתאים למאפייניך במסגרת המודל החכ"מ ולציין במפורש מתי תועבר אל המסלול האמור. לעומת זאת, אם אתה חוסך במסלול מתמחה כספיך יישארו באותו המסלול גם לאחר שיישם המודל החכ"מ. בכל מקרה, באפשרותך להיוועץ עם יועץ

פנסיוני או סוכן ביטוח פנסיוני, או לפנות ישירות לחברה המנהלת את כספיק ולברר מהו מסלול ההשקעה בו כספיק מנוהלים.

13. אני חוסך בן 62, האם אוכל לבחור במסלול מנייתי?

כן, כל עוד לא התחלת לקבל קצבה, תמיד תוכל לבחור במסלול "מתמחה", לרבות במסלול מנייתי. חשוב להדגיש כי הזכות לבחור היכן ינוהלו כספי החיסכון הפנסיוני נמצאת בידי החוסך בלבד, כאשר באפשרות החוסך להיוועץ ביועץ או סוכן ביטוח פנסיוני כדי לבצע את הבחירה המושכלת ביותר והמתאימה ביותר לצרכיו ולהעדפותיו.

14. אני חוסך בקופת גמל מבטיחת תשואה, האם גם אני אועבר למסלול במסגרת המודל החכ"מ?

לא, כדי שימשיכו ליהנות מהבטחת התשואה, חוסכים בקופת גמל מבטיחת תשואה לא יועברו למסלול המודל החכ"מ המתאים להם. במידה ותעביר את כספיק הצבורים בקופת הגמל מבטיחת התשואה תאבד את הזכויות שהיו לך בשל היותך חבר בקופה מסוג זה.

15. האם המודל החכ"מ יחול על קרן השתלמות?

המודל החכ"מ יחול רק על חיסכון פנסיוני המיועד לשימוש החוסכים לאחר גיל הפרישה, כלומר: כספים בקופות גמל לתגמולים, בקופות גמל לא משלמות לקצבה, בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות ביטוח (הידועות גם כפוליסות ביטוח מנהלים), למעט כספי הפיצויים שבמרבית המקרים ינוהלו במסלול השקעה נפרד ממסלולי המודל החכ"מ. המודל החכ"מ לא יחול על מוצרי חיסכון שאינם מיועדים לגיל פרישה דוגמת קרן השתלמות, קופת גמל לדמי מחלה, קופה מרכזית לפיצויים, קופות אישיות לפיצויים ועוד.

16. האם המודל החכ"מ יחול על כספי פיצויים?

ככלל, המודל החכ"מ לא יחול על כספי פיצויים. זאת, למעט מקרים מסוימים בהם חישוב התשואות בגין כספי החיסכון הפנסיוני נעשה בשילוב עם כספי הפיצויים שנחסכו בקופה. למשל, במקרה בו במסגרת הסכם העבודה שלך או הפוליסה שרכשת הינך חתום על "זכאות ללא תנאי" לכספי הפיצויים. יחד עם זאת, במידה וכספי הפיצויים שייכים לך, למשל במקרה בו אתה חתום על סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים במסגרת הסכם העבודה, תוכל לנייד את כספי הפיצויים למסלול ברירת המחדל המתאים לך.

17. היכן אני יכול למצוא מידע על המודל החכ"מ של חברות המנהלות מוצרי חסכון פנסיוני?

החברות המנהלות את כספי החיסכון הפנסיוני מחויבות לשלוח תיאור של המודל החכ"מ שקבעו במסגרת הדוחות השנתיים שהן שולחות לחוסכים. בנוסף, מידע נרחב על המודל החכ"מ תוכל למצוא בעתיד באתרי האינטרנט של החברות לניהול מוצרי חסכון פנסיוני.